

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2023 m. lapkričio 23 d.
(OR. en)

15322/23

JEUN 258
SOC 761
SAN 653
EDUC 432

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Delegacijoms

Dalykas: Tarybos ir valstybių narių vyriausybių atstovų išvados dėl visapusiško
požiūrio į Europos Sąjungos jaunuolių psichikos sveikatą

Delegacijoms priede pateikiamos pirmiau nurodytos Tarybos išvados, kurias Taryba (švietimas, jaunimas, kultūra ir sportas) patvirtino 2023 m. lapkričio 23 d. posėdyje.

Tarybos ir valstybių narių vyriausybių atstovų išvados dėl visapusiško požiūrio į Europos Sąjungos
jaunuolių psichikos sveikatą

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA IR TARYBOJE POSĖDŽIAUJANTYS VALSTYBIŲ NARIŲ
VYRIAUSYBIŲ ATSTOVAI,

PRIMINDAMI, KAD:

1. teisė į psichikos sveikatą yra susijusi su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 1 straipsnyje įtvirtinta teise į žmogaus orumą, taip pat su Chartijos 3 straipsnyje numatyta teise į asmens neliečiamybę, įskaitant psichinę neliečiamybę, ir 35 straipsnyje numatyta teise į sveikatos priežiūrą. ES sutartimis, konkrečiai, Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 168 straipsnyje ir Europos Sąjungos sutarties 3 straipsnio 1 dalyje, ES institucijoms aiškiai suteikiama papildomoji kompetencija spręsti psichikos sveikatos klausimus. Be to, SESV 153 straipsnio 1 dalimi ES institucijoms suteikiami numanomi įgaliojimai darbuotojų sveikatos priežiūros srityje;
2. Pasaulio sveikatos organizacija (PSO) psichikos sveikatą apibrėžia taip: „psichikos sveikata – tai gerovės būseną, kuri leidžia asmeniui įveikti daugelį gyvenimo sunkumų, naudoti savo gebėjimus, gerai mokytis ir gerai dirbti bei dalyvauti visuomenės gyvenime“¹. Psichikos sveikatos stebėseną yra pastangų pasiekti 3-įjį darnaus vystymosi tikslą (3.4 uždavinį) dalis²;

¹ Pasaulio sveikatos organizacija, PSO faktų suvestinė, *Mental health: strengthening our response*, 2022 m.

² Jungtinės Tautos, darnaus vystymosi tikslai (DVT), 3-iasis DVT, 3.4 uždavinys: „iki 2030 m. trečdaliu sumažinti priešlaikinį mirtingumą nuo neužkrečiamųjų ligų taikant prevenciją ir gydymą ir skatinti psichikos sveikatą bei gerovę“.

3. Europos jaunimo tikslu Nr. 5³ – užtikrinti geresnę psichikos gerovę ir panaikinti psichikos sveikatos problemų stigmatizavimą, taip skatinant visų jaunuolių socialinę įtrauktį – ypač daug dėmesio skiriama prevencinėms priemonėms, įtraukaus tarpsektorinio požiūrio plėtojimui ir kovai su stigmatizacija. Be to, Europos jaunimo tikslu Nr. 3 skatinama visų jaunuolių įtrauktis visuomenėje, o Europos jaunimo tikslu Nr. 9 siekiama stiprinti jaunuolių demokratinį dalyvavimą ir savarankiškumą;

PRIPAŽINDAMI, KAD:

4. mūsų visuomenės sukrėtė COVID-19 pandemija, Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą ir jo sukelta maisto bei energetikos krizė, infliacijos krizė ir klimato krizė, o visa tai dar labiau padidino ir toliau didina socialinį stresą jaunuoliams, taip pat dar labiau išryškino jau buvusią nelygybę. Šios viena po kitos kilusios krizės turėjo nevienodą poveikį įvairioms jaunuolių grupėms, o pažeidžiamoje padėtyje esančios grupės patyrė neproporcingai didelį poveikį. Taip pat tapo aišku, kad mažiau galimybių turintys jaunuoliai neturi vienodų galimybių naudotis žmogaus teisėmis, pavyzdžiui, teisėmis į švietimą, užimtumą, būstą⁴ ir sveikatos priežiūrą. Veiksniai, apimantys psichinę ir fizinę sveikatą, gyvenimo, darbo ir būsto sąlygas, formaliojo, neformaliojo ir savaiminio mokymosi galimybes, darbo galimybes ir laisvalaikio veiklą, įskaitant fizinę ir sportinę veiklą, ir socialinius santykius, yra itin svarbūs jaunuolių atsparumui. Pastarieji metai padarė žalos ES jaunuolių psichikos sveikatai, taigi pablogėjo ir jų bendra gerovė⁵;

³ Europos Sąjungos Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių Vyriausybių atstovų rezoliucija dėl Europos bendradarbiavimo jaunimo reikalų srityje sistemos: 2019–2027 m. Europos Sąjungos jaunimo strategija (OL C 456, 2018 12 18, p. 1).

⁴ Kaip rodo 2020 m. Eurostato duomenys, visose ES valstybėse narėse jaunuolių labai prastų būsto sąlygų rodiklis buvo didesnis nei visų gyventojų.

⁵ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl visapusiško požiūrio į psichikos sveikatą, COM(2023) 298 final.

5. remiantis Sveikatos metrikos ir vertinimo instituto (IHME) paskelbtu vertinimu⁶, 2019 m. daugiau nei vienas iš šešių jaunuolių ES, t. y. daugiau kaip 14 mln. asmenų, patyrė psichikos sveikatos sutrikimų (17,4 % 15–29 metų amžiaus asmenų). Per COVID-19 pandemiją keliose ES šalyse apie depresijos simptomus pranešančių jaunuolių dalis padidėjo daugiau nei dvigubai, o labiausiai buvo paveiktos moterys ir nepalankioje socioekonominėje padėtyje esantis jaunimas;
6. 2022 m. leidinyje „Apie sveikatą glaustai. Europa“⁷ teigiama, kad beveik vienas iš dviejų jaunų europiečių (49 %) nurodė nepatenkintus psichikos sveikatos priežiūros poreikius 2022 m. (2021 m. – 53 %), palyginti su 23 % suaugusiųjų. Ataskaitoje pabrėžiama, kad per COVID-19 pandemiją jaunuolių nelygybė psichikos sveikatos srityje, be kita ko, pagal lytį, taip pat išliko ir kai kuriais atvejais išaugo. Be to, savižudybė šiuo metu yra antra dažniausia jaunų žmonių mirties priežastis Europoje;
7. EUROFOUND tyrimo „Gyvenimas, darbas ir COVID-19“⁸ duomenys parodė, kad 18–29 metų amžiaus jaunuoliams, kurie nurodė, kad jų namų ūkyje esama finansinių sunkumų, pandemijos metu kilo gerokai didesnė depresijos rizika. Visoje ES vidutiniškai dviem trečdaliams finansinius sunkumus nurodžiusių jaunuolių pandemijos metu grėsė depresija (67 %), palyginti su šiek tiek mažiau nei puse (45 %) jaunuolių, kurie finansinių sunkumų nenurodė;

⁶ Sveikatos metrikos ir vertinimo institutas (IHME), *Global Health Data Exchange (GHDx)*, 2020 m.

⁷ EBPO ir Europos Sąjunga, *Health at a Glance: Europe 2022, State of Health in the EU Cycle*, „OECD Publishing“, Paryžius, 2022 m.

⁸ EUROFOUND, *Living, working and COVID-19 dataset*, 2021 m.

8. remiantis 2022 m. atlikta apklausa „EU Loneliness“⁹, jaunuolių vienišumas, palyginti su vyresnio amžiaus kartomis, yra didesnis. Nors jaunuolių vienišumas padidėjo dėl COVID-19 pandemijos, iš ankstesnio Jungtinio tyrimų centro darbo matyti, kad 18–25 m. jaunuolių vienišumo patirtis nuo 2016 m. iki 2020 m. pavasario padidėjo daugiau nei dvigubai;

ATSIŽVELGDAMI Į TAI, KAD:

9. Europos Komisija priėmė komunikatą dėl visapusiško požiūrio į psichikos sveikatą¹⁰. Komunikate valstybės narės raginamos skatinti visapusišką, į prevenciją orientuotą požiūrį, pagal kurį psichikos sveikata būtų įtraukiama į visas ES politikos sritis kaip visuomenės sveikatos klausimas, įsipareigojant gerinti gyvenimo kokybę, sprendžiant lemiančius veiksnius ir kompleksinius klausimus, kad būtų patenkinti specifiniai įvairių pažeidžiamoje padėtyje esančių grupių poreikiai ir visų pirma sprendžiamas psichikos sveikatos problemų paplitimo tarp šių grupių, įskaitant jaunuolius, klausimas. Keliose pavyzdinėse iniciatyvose daugiausia dėmesio skiriama vaikų ir jaunuolių sveikatai, visapusiškai sprendžiant tiek psichinės, tiek fizinės sveikatos klausimus. Pagal šį komunikatą kiekvienam ES piliečiui turi būti prieinama tinkama ir veiksminga prevencija. Visų pirma darbui su jaunimu tenka svarbus vaidmuo skatinant jaunuolių gerovę ir užkertant kelią psichikos sveikatos problemoms;

⁹ Casabianca, E. J., Nurminen, M., *Interventions to reduce Loneliness between youth*, Europos Sąjungos leidinių biuras, Liuksemburgas, 2022 m., doi:10.2760/793941, JRC129905.

¹⁰ Žr. 5 išnašą.

10. psichikos sveikatą lemiantys veiksniai yra susiję su esama nelygybe visuomenėje, todėl kai kuriems žmonėms labiau nei kitiems kyla rizika patirti prastą psichikos sveikatos būklę. Be to, smurtas, neapykanta ir diskriminacija gali tapti prastos psichikos sveikatos priežastimi, todėl lygybės skatinimas mūsų visuomenėje yra esminė prevencinė priemonė sprendžiant šiuos klausimus;
11. „Eurobarometro“ apklausoje „Jaunimas ir demokratija Europos jaunimo metais (2022 m.)“ (EJM)¹¹ teigiama, kad jaunimas mano, jog psichinės ir fizinės sveikatos bei gerovės gerinimas yra svarbiausia prioritetinga EJM tema, kartu su kova su klimato kaita (abi šias temas kaip labiausiai prioritetingas nurodė 34 % apklaustųjų). Be to, „Eurobarometro“ apklausos duomenys rodo, kad darbo galimybių didinimas yra antras pagal svarbą po taikos išsaugojimo dalykas, kurio jaunuoliai tikisi iš ES;
12. Europos jaunimo metais, be kitų temų, daugiausia dėmesio skirta siekiui atkurti teigiamas jaunuolių perspektyvas ir vykdyta veikla, kuria siekta remti jų psichikos sveikatą ir gerovę. Baigiamojoje EJM konferencijoje „Ateitis – mūsų!“ jaunimo atstovai, politikos formuotojai ir suinteresuotieji subjektai paragino daugiau dėmesio skirti prevencinei sveikatos priežiūrai ir kovai su psichikos sveikatos problemomis bei vienišumu;

¹¹ Greitoji „Eurobarometro“ apklausa [2282/FL502], „Jaunimas ir demokratija Europos jaunimo metais“, 2022 m. gegužės mėn.

13. reguliari fizinė ir sporto veikla, taip pat dalyvavimas kultūrinėje veikloje gali pagerinti bendrą jaunuolių sveikatą ir gerovę, o tai duotų didelės trumpalaikės ir ilgalaikės naudos psichikos sveikatai. Duomenys rodo¹², kad su amžiumi fizinis aktyvumas paprastai mažėja, todėl tampa vis svarbiau, kad jaunuoliai įgytų pagrindinių žinių ir elgsenos elementų, kurie jiems leistų visą gyvenimą savarankiškai palaikyti aktyvų ir sveiką gyvenimo būdą;
14. dėl jaunuolių nurodytų pagrindinių rūpesčių, susijusių su ekonominiu nestabilumu, nesaugumu darbe arba didėjančiu nerimu dėl ekologijos, kyla psichikos sveikatos problemų, kurios negali būti siejamos vien tik su patologiniais procesais. 75 % vaikų ir jaunuolių teigia „bijantys“ mąstyti apie ateitį¹³. Dėl COVID-19 pandemijos visuomenės sveikata tapo vienu svarbiausių politinės darbotvarkės klausimų. Iš pastarųjų metų socialinės, ekonominės ir sveikatos krizės reikia pasimokyti, kad daugialypės socialinės problemos gali būti sprendžiamos tik laikantis kompleksinio požiūrio;

¹² Specialioji „Eurobarometro“ apklausa Nr. 525, *Sport and Physical Activity*, 2022 m. rugsėjo mėn.

¹³ Caroline Hickman, Elizabeth Marks, Panu Pihkala, Susan Clayton, R Eric Lewandowski, Elouise E Mayall, Britt Wray, Catriona Mellor, Lise van Susteren, *Climate anxiety in children and young people and their beliefs about government responses to climate change: a global survey*, „The Lancet Planetary Health“, 5 tomas, 12 leidimas, 2021 m. gruodžio mėn., e863–e873 p.

15. tarptautinės organizacijos, pavyzdžiui, Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (EBPO), pabrėžia, kad svarbu taikyti daugiasektorių požiūrį į jaunuolių psichikos sveikatos apsaugą ir priežiūrą, patvirtindama, kad „daug geros psichikos sveikatos apsaugos veiksmų peržengia psichikos sveikatos sistemų ar programų, konkrečiai pritaikytų psichikos sveikatai stiprinti ar apsaugoti, taikymo sritį. Socialiniai, ekonominiai ir kultūriniai veiksniai, pavyzdžiui, užimtumo padėtis, pajamos, fizinė sveikata, vaikystės ir paauglystės patirtys, daro didelį poveikį psichikos sveikatai visą gyvenimą“¹⁴. Be to, pirmiau minėtoje 2021 m. EUROFOUND ataskaitoje¹⁵ nurodyta, kad didžiausias psichinės gerovės sumažėjimas (ji visose amžiaus grupėse pasiekė žemiausią lygį nuo pandemijos pradžios) užfiksuotas tarp tų, kurie neteko darbo;
16. nesaugumas darbe, mažų garantijų darbo sąlygos ir nedarbas yra svarbūs socialiniai ir ekonominiai psichikos sveikatą lemiantys veiksniai. Parama jaunuoliams jiems tampant suaugusiaisiais, ieškant darbo ir išsaugant darbo vietas turėtų būti ekonominės, socialinės ir visuomenės sveikatos politikos prioritetu. Darbdaviai atlieka svarbų vaidmenį valdant psichosocialinę riziką darbe, kad būtų užkirstas kelias galimam neigiamam poveikiui jų darbuotojų, įskaitant jaunus darbuotojus, psichikos sveikatai;

¹⁴ EBPO, *A New Benchmark for Mental Health Systems: Tackling the Social and Economic Costs of Mental Ill-Health*, „OECD Publishing“, Paryžius, 2021 m., p. 162.

¹⁵ EUROFOUND, *Living, working and COVID-19 dataset*, 2021 m.

17. Europos Komisija priėmė komunikatą „Ilgalaikė ES kaimo vietovių vizija: stipresnės, sujungtos, atsparios ir klestinčios kaimo vietovės iki 2040 m.“¹⁶, pagal kurį ypatingą dėmesį reikėtų skirti kaimo ir atokiose vietovėse gyvenantiems jaunuoliams, kurių psichikos sveikatos sąlygos ir priežiūros poreikiai gali skirtis nuo miesto jaunuolių psichikos sveikatos sąlygų ir priežiūros poreikių. Dėl jaunuolių specifinių gyvenimo sąlygų kaimo, atokiose, periferinėse, mažiau išsivysčiusiose vietovėse ir atokiausiuose regionuose, pavyzdžiui, dėl viešųjų paslaugų nepatikimumo ir trūkumų, izoliacijos, ribotų darbo galimybių ir atšiaurių darbo sąlygų¹⁷, kurios gali turėti neigiamą poveikį jų psichikos sveikatai, tose vietovėse gyvenantiems jaunuoliams reikia specialių įrodomąja analize pagrįstų priemonių. Eurostato duomenimis¹⁸, 18–24 m. amžiaus ES kaimo vietovėse gyvenančio ir nesimokančio, nedirbančio ir mokymuose nedalyvaujančio jaunimo (NEET) dalis buvo didesnė nei tokių pačių miesto vietovėse gyvenančių jaunuolių dalis. Tokį nesaugumą, kuris jau pats savaime yra psichikos sveikatos problemų priežastis, padidina dar ir tai, kad jaunuoliai kaimo vietovėse yra mažiau linkę ieškoti gydytojų pagalbos dėl didelių atstumų, kuriuos jiems reikėtų nukeliauti¹⁹;

¹⁶ Europos Komisijos komunikatas „Ilgalaikė ES kaimo vietovių vizija: stipresnės, sujungtos, atsparios ir klestinčios kaimo vietovės iki 2040 m.“, COM(2021) 345 final.

¹⁷ Žr. 15 išnašą.

¹⁸ Eurostatas (2023). Nedirbančio, nesimokančio ir mokymuose nedalyvaujančio jaunimo statistika pagal lytį, amžių ir urbanizacijos lygį (NEET rodikliai), 2023 m. gegužės mėn.

¹⁹ Eurostato 2017 m. regionų metraštis.

18. nors psichikos sveikatos problema apskritai daro poveikį visiems ES jaunuoliams, tačiau kuo daugiau sunkumų patiria jaunuoliai, tuo didesnis yra jų pažeidžiamumas. Be kitų įvairių ir sudėtingų iššūkių, kuriuos jie turi įveikti, jaunuoliams, kuriems gresia socialinė atskirtis arba kurie yra pažeidžiamoje padėtyje, pavyzdžiui, etninėms mažumoms, LGBTI asmenims, asmenims su negalia, jaunuoliams, esantiems jaunimo priežiūros įstaigose, likusiems be tėvų priežiūros arba tiems, kuriems gresia pavojus prarasti tėvų priežiūrą, arba jaunuoliams, esantiems nepalankioje socialinėje ir ekonominėje padėtyje, kyla didesnis pavojus patirti psichikos sveikatos problemų. Diskriminacijos ir nelygybės patirtys kenkia jaunuolių psichikos sveikatai, ypač tais atvejais, kai jie paveikiami daugialypės diskriminacijos ar sunkumų. Susirūpinimą taip pat kelia tai, kad šios jaunuolių grupės ne visada gauna specialaus dėmesio, kurio jiems reikia dėl socialinio vystymosi mokyklose ir kitose švietimo įstaigose, o tai gali tapti patyčių priežastimi. Labai svarbu gerinti jaunuolių, jų pedagogų ir su jaunimu dirbančių asmenų psichikos sveikatą ir gerovę, ugdyti jų socialinius ir emocinius įgūdžius ir kovoti su patyčiomis, įskaitant patyčias kibernetinėje erdvėje, seksualinį priekabiavimą ir prievartą;
19. siekiant užtikrinti, kad valstybės piliečiai turėtų bendruomenės jausmą, kuris yra būtina išankstinė valstybės stabilumo sąlyga, labai svarbu įgyvendinti prevencines priemones, kad būtų sušvelnintos vienišumo, baimės, nerimo, bejėgiškumo ir nesaugumo problemos, dėl kurių jaunuoliai yra ypač pažeidžiami, taip pat labai svarbu skatinti atsparumą ir gerovę kaip apsauginius veiksnius ir taip prisidėti prie teisingos visuomenės, suteikiančios lygias galimybes visiems, kūrimo. Taip pat labai svarbu įtraukti jaunuolius į sprendimų dėl politikos, kuri gali turėti įtakos jų psichikos sveikatai, priėmimą ir atsižvelgti į jų požiūrį;

20. remiantis ataskaita „COVID-19 pandemijos poveikis jaunuolių psichikos sveikatai. Europos šalių politikos sprendimai“²⁰, darbui su jaunimu tenka svarbus vaidmuo apsaugant jaunuolių psichikos sveikatą, nes sudaromos galimybės socializuotis, dalytis patirtimi ir ugdyti priklausymo jausmą;

PRAŠO VALSTYBIŲ NARIŲ ATITINKAMOSE JŲ KOMPETENCIJOS SRITYSE IR ATITINKAMAIŠ LYGMENIMIS:

21. gerinti savo šalių jaunuolių gyvenimo ir darbo sąlygas, skatinant tarpsektorinį požiūrį, kuriuo siekiama užkirsti kelią psichikos sveikatos problemoms, šalinant struktūrines kliūtis jų asmeniniam ir profesiniam tobulėjimui ir kuriant aplinką, kurioje būtų remiama jų socialinė, ekonominė ir psichologinė gerovė;
22. skatinti gerinti vienodas galimybes jaunuoliams, ypač esantiems pažeidžiamoje padėtyje, gauti įperkamas psichikos sveikatos priežiūros paslaugas, kurios apima prevenciją, gydymą ir priežiūrą, tuo pačiu metu vykdant vis intensyvesnį tarpdisciplininį darbą ir pereinant prie į asmenį orientuotų ir bendruomeninių sprendimų;

²⁰ Europos Komisija, Europos švietimo ir kultūros vykdomoji įstaiga, *The impact of the COVID-19 pandemic on the mental health of young people: Policy responses in European countries*, Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras, 2022 m.

KOMISIJOS PRAŠOMA LAIKANTIS SUBSIDIARUMO PRINCIPO:

23. išlaikyti proaktyvų požiūrį į psichikos sveikatą, pagal kurį su ja susiję klausimai būtų nagrinėjami laikantis daugiasektorės prevencinės ir intervencinės perspektyvos, ypatingą dėmesį skiriant ES jaunuolių, ypač labiausiai pažeidžiamoje padėtyje esančių jaunuolių, specifikai ir orientuojantis į jų reintegraciją ir socialinę įtrauktį;
24. skatinti veiksmus, kuriais siekiama gerinti jaunuolių psichikos sveikatą įgyvendinant ES jaunimo strategiją, psichikos sveikatos problemas suprantant kaip atsirandančias dėl materialinių ir psichosocialinių veiksnių derinio, įskaitant neigiamai paveikusius įvykius vaikystėje, netikrumą, nesaugumą, socialinės sanglaudos trūkumą, šeimos ir socialinius santykius, nevienodas galimybes naudotis teisėmis ir pagrindinėmis socialinėmis paslaugomis, pažeidžiamumą švietimo aplinkoje, socialinės žiniasklaidos vaidmenį, galimybę apsirūpinti būstu, konkrečius kaimo jaunimo poreikius ir apskritai bet kokias nepalankias aplinkybes, dėl kurių jaunuoliai negali visapusiškai naudotis savo teisėmis;
25. skatinti vykdyti psichikos sveikatos problemų poveikio jaunuoliams Europos Sąjungoje tyrimus. Be amžiaus duomenų, šiuose tyrimuose gali būti svarstoma galimybė naudoti duomenis, suskirstytus pagal kitus svarbius elementus, turinčius įtakos jaunuolių gyvenimui. Šie tyrimai padės geriau orientuoti veiksmus ir išteklių investicijas. Skatinti šių tyrimų sklaidą kaip informuotumo didinimo pastangų dalį siekiant kovoti su vis dar gaja stigmatizacija, susijusia su psichikos sveikatos problemomis, ir remti įrodymais pagrįstos geriausios praktikos psichikos sveikatos srityje perdavimą iš vienu valstybių narių į kitas;

PRAŠO VALSTYBIŲ NARIŲ IR KOMISIJOS ATITINKAMOSE JŲ KOMPETENCIJOS SRITYSE IR ATITINKAMAI LYGMENIMIS, LAIKANTIS SUBSIDIARUMO PRINCIPŲ:

26. koordinuoti pastangas siekiant mažinti sergamumą psichikos sveikatos ligomis ir jų paplitimą tarp jaunuolių, išklausant konkrečius jaunuolių poreikius ir iššūkius, taip pat jų siūlomus sprendimus ir imantis tolesnių veiksmų;
27. rengiant šios problemos mastą atitinkančią politiką atsižvelgti į jaunuolių psichikos sveikatos problemų paplitimą ES, ypatingą dėmesį skiriant prevencinėms priemonėms. Užtikrinti, kad siūlomos priemonės būtų išsamios ir pagrįstos įrodymais ir kad politika būtų plėtojama remiantis naujausiais moksliniais įrodymais, rekomendacijomis ir psichikos sveikatos tyrimais, atliktais ES ir kiekvienoje valstybėje narėje;
28. skatinti veiksmus, kuriais siekiama destigmatizuoti psichikos sveikatos problemas, ir didinti informuotumą propaguojant pranešimus, kuriais jaunuoliai raginami pradėti elgtis taip, kad padidėtų jų psichinė gerovė, ir prašyti specialistų pagalbos psichologinės rizikos prevencijos struktūrose, siekiant palengvinti jų kančias ir užkirsti kelią savižudybėms;
29. skatinti pašalinti neapykantos, smurto ir prievartos pranešimus žiniasklaidoje, įskaitant socialinę žiniasklaidą, nukreiptus prieš pažeidžiamiausiose padėtyse esančias jaunuolių grupes, ginant jų žmogaus teises ir pagrindines laisves ir taip prisidedant prie jų psichologinės ir emocinės gerovės;

30. remti komunikate dėl visapusiško požiūrio į psichikos sveikatą²¹ išdėstytų 20 pavyzdinių iniciatyvų ir kitų veiksmų įgyvendinimą įvairiose srityse, kurios yra labai svarbios sprendžiant psichikos sveikatos uždavinius visoje ES ir nacionaliniu lygmeniu, įskaitant gairių rengimą ir geriausios patirties bei novatoriškų metodų perdavimą siekiant spręsti jaunuolių psichikos sveikatos klausimą;
31. kurti naujas ir tinkamai pasinaudoti jau turimomis priemonėmis, pavyzdžiui, ES jaunimo dialogu, Europos jaunimo portalu ir „Youth Voices“ („Jaunimo balsai“)²², siekiant didinti jaunuolių informuotumą psichikos sveikatos klausimais, kuriuos jie nori pabrėžti, ir leisti jiems išreikšti savo nuomonę bei rūpimus klausimus, susijusius su jų psichikos sveikata ir požiūriu į psichikos sveikatos problemų sprendimą. Užtikrinti, kad jaunuoliai suvoktų savo dalyvavimo svarbą užtikrinant priemonių, kurios turi būti priimtose, veiksmingumą ir aktualumą, pavyzdžiui, pasitelkiant jaunimui patogią ir prieinamą komunikaciją;
32. užtikrinti, kad kuriant viešosios politikos programas psichikos sveikatos srityje būtų atstovaujama pažeidžiamoje padėtyje esantiems jaunuoliams, kad jose būtų atsižvelgta ne tik į jaunuolių, kuriems lengviau naudotis institucijų dalyvavimo kanalais, interesus, bet ir į tų jaunuolių, kuriems daug sunkiau būti išgirstiems, interesus. Remti kanalų, skirtų pažeidžiamoje padėtyje esantiems jaunuoliams, kad jie galėtų išreikšti jiems rūpimus klausimus, skatinimą;
33. toliau remti darbą su jaunimu, kad šis darbas visapusiškai atliktų savo vaidmenį apsaugant jaunuolių psichikos sveikatą, suteikiant jiems galimybę dalyvauti veikloje, kuri daugiausia grindžiama jaunimo ir su jaunimu dirbančių asmenų tarpusavio santykiais ir pasitikėjimu, ir ugdant jų gebėjimus ieškoti pagalbos, kai jie susiduria su emociniais ir psichologiniais sunkumais;

²¹ Žr. 5 išnašą.

²² „Youth Voices“ yra Europos jaunimo metais (2022 m.) Europos Komisijos sukurta balso įrašymo platforma, kurioje jaunimas gali išreikšti savo įžvalgas, rūpimus klausimus ir pasiūlymus.

34. remti darbą su jaunimu, jaunimo organizacijas ir kitus atitinkamus ekspertus bei suinteresuotuosius subjektus, kurie teikia informaciją jaunimui, ir sudaryti jiems sąlygas skleisti kokybišką informaciją apie jaunimo psichikos sveikatos bei gerovės stiprinimą ir psichikos sveikatos klausimų sprendimą, jei to reikia;
35. skatinti saugesnę ir sveikesnę skaitmeninę erdvę jaunimui, laikantis Europos deklaracijos dėl skaitmeninių teisių ir principų²³. Tai apima informuotumo didinimo ir mokymo žiniasklaidos ir informacinio raštingumo bei atsakingo naudojimosi socialine žiniasklaida srityje skatinimą, įtraukiant apsaugą nuo tokios rizikos kaip patyčios kibernetinėje erdvėje, neapykantą kurstančios kalbos, viliojimo ir pernelyg ilgo laiko prie ekrano, taip pat apsaugą nuo agresyvios internetinės produktų rinkodaros, kuria reklamuojami tokie produktai kaip nesveikas maistas ir gėrimai, alkoholis, tabakas ir panašūs produktai, ir informaciją apie tai.
-

²³ Europos Parlamentas, Taryba ir Komisija, Europos deklaracija dėl skaitmeninio dešimtmečio skaitmeninių teisių ir principų, 2023/C 23/01.

Nuorodos:

Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl visapusiško požiūrio į psichikos sveikatą, COM(2023) 298 final.

Europos Komisija, Europos švietimo ir kultūros vykdomoji įstaiga, The impact of the COVID-19 pandemic on the mental health of young people: *Policy responses in European countries*, Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras, 2022 m.

Komisijos komunikatas „Ilgalaikė ES kaimo vietovių vizija: stipresnės, sujungtos, atsparios ir klestinčios kaimo vietovės iki 2040 m.“, COM(2021) 345 final.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas, „Ilgalaikis Europos jaunimo metų poveikis: jaunimo aspekto integravimas ir įgalėjimas“, 2022 m.

Pasaulio sveikatos organizacija, PSO faktų suvestinės, *Mental health: strengthening our response*, 2022 m.

EBPO ir Europos Sąjunga, *Health at a Glance: Europe 2022, State of Health in the EU Cycle*, „OECD Publishing“, Paryžius, 2022 m.

Casabianca, E. J., Nurminen, M., *Interventions to reduce Vulnerability between youth*, Europos Sąjungos leidinių biuras, Liuksemburgas, 2022 m., doi:10.2760/793941, JRC129905.

Caroline Hickman, Elizabeth Marks, Panu Pihkala, Susan Clayton, R Eric Lewandowski, Elouise E Mayall, Britt Wray, Catriona Mellor, Lise van Susteren, *Climate anxiety in children and young people and their beliefs about government responses to climate change: a global survey*, „The Lancet Planetary Health“, 5 tomas, 12 leidimas, 2021 m. gruodžio mėn., e863-e873 p.
